

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 560/2017-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Zuzanou Jedličkovou, Royova 9, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 p r i k a z u j e k o n a ť vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. ■■■■■ p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. ■■■■■ p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 475,05 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a päť centov), ktorú j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne advokátky Mgr. Zuzany Jedličkovej, Royova 9, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 560/2017-15 z 8. novembra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť ■■■■■ (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011.

2. Zo s'ťažnosti a z pripojených písomností vyplýva, že s'ťažovateľka je žalovanou stranou v spore pred okresným súdom o zrušenie a vyporiadanie podielového

spoluvlastníctva. Z opísania priebehu konania vyplýva, že konanie nie je právoplatne skončené, hoci trvá viac ako 6 rokov.

3. V danej veci sťažovateľka uviedla, že „od doručenia spisového materiálu znalcomi do podania znaleckého posudku... uplynulo 2 a štvrt' roka. čo nemožno považovať za primeranú dĺžku znaleckého dokazovania. Hoci sťažovateľka požiadala o predĺženie lehoty na predloženie informácií a dokladov žiadaných znalcom, je potrebné uviesť, že táto okolnosť bola jednak spôsobená objektívne existujúcimi okolnosťami a to dlhšiu dobu trvajúcim nepriaznivým zdravotným stavom sťažovateľky, okrem toho však a - to je podstatné - táto okolnosť nemala rozhodujúci vplyv na celkovú dĺžku znaleckého dokazovania. Od predloženia týchto informácií právny zástupcom sťažovateľky (doručené súdu dňa 18.03.2015) do podania znaleckého posudku znalcom [REDACTED] [REDACTED] totiž uplynulo ďalších 17 mesiacov (posudok bol doručený súdu dňa 16.08.2016, čo je nepochybne neprimeraná doba. Podstatné tiež je, že znalec žiadal tieto informácie a listiny od sťažovateľky až po uplynutí lehoty, v ktorej mal už podať znalecký posudok v zmysle uznesenia zo dňa 29.03.2014 z č.l. 78 - táto lehota mu uplynula 8.7.2014 a dokonca až po tom ako prevzal zo súdu urgenciu o zaslanie znaleckého posudku...

Sťažovateľka má za to, že celková dĺžka konania v predmetnej sporovej veci sp. zn. 9C/267/2011, ktoré v súčasnosti trvá viac ako 6 a trištvrte roka. nie je zapríčinená zavinením na strane sťažovateľky, ale najmä nekonaním na strane súdu bez zbytočných prietahov, keďže aj z prehľadu priebehu konania... vyplýva, že:

- súd vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania po 16 mesiacoch od podania žaloby

- prvé pojednávanie vo veci sa konalo po viac ako 2 rokoch od podania žaloby

- od ustanovenia znalca resp. doručenia mu spisového materiálu do podania znaleckého posudku súdu uplynuli viac ako 2 roky

- po doručení znaleckého posudku súdu v auguste 2016 bolo ďalšie pojednávanie vytýčené na termín po 7 mesiacoch (na deň 21.03.2017), ktoré pojednávanie bolo zrušené a následne určený termín bol opakovane odročený. Pojednávania vytýčené na deň 21.03.2017 a 29.06.2017 boli zrušené resp. odročené z dôvodov na strane súdu.

Do dnešného dňa tak ďalšie pojednávanie vo veci sa nekonalo t.j. viac ako rok od doručenia znaleckého posudku súdu.

Pre sťažovateľku je predmetná sporová vec právne významná, pretože od rozhodnutia súdu v predmetnom spore závisí, či sa sťažovateľka bude musieť vysťahovať z nehnuteľností, v ktorých býva 15 rokov, a riešiť svoje ďalšie bývanie (v prípade, ak by nehnuteľnosti boli právoplatným rozhodnutím súdu prikázané do výlučného vlastníctva žalobkyne). Počas trvania sporu pretrváva neistota sťažovateľky v otázke existenčného charakteru - jej bývania, čo je pre sťažovateľku veľmi stresujúce. Navyiac je sťažovateľka vystavovaná schválnostiam a iným atakom zo strany žalobkyne a jej rodinných príslušníkov, ktorých opakovanie hrozí resp. možno predpokladať až do času, kým sa spor skončí právoplatným rozhodnutím súdu. Táto situácia a stav neistoty sťažovateľky pretrváva už niekoľko rokov a spôsobuje sťažovateľke trvalý stres a duševnú nepohodu.“

4. Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„... Základné právo... [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy...a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/267/2011 porušené boli.

... Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/267/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

... Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 6 500 €, ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... Okresný súd Piešťany je povinný sťažovateľke [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril okresný súd v písomnom podaní (sp. zn. Spr 832/2017 z 13. decembra 2017), v ktorom uviedol aj prehľad procesných úkonov vo veci. Z vyjadrenia okrem iného vyplýva:

„Rozpis procesných úkonov vo veci 9C/267/2011:

07.11.2011 - doručená žaloba s prílohami žalobkyne: [REDACTED]..., proti žalovanej: [REDACTED] (teraz „[REDACTED]“ pozn.)... o zrušenie podielového spoluvlastníctva... (ide o sestry, pozn.)

28.03.2013 - spis predložený ST s úpravou na výzvu na zaplatenie SP

08.07.2013 - doručená žiadosť o oslobodenie od SP právnu zástupkyňou žalobkyne s prílohami...

11.09.2013 - súd priznal uznesením oslobodenie od SP...

27.01.2014 - na pojednávaní predložené vyjadrenie žalovanej zo dňa 26.01.2014, pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu doplnenia dokazovania znaleckým posudkom, účastníkom uložená povinnosť do 20 dní predložiť otázku na znalca...

29.03.2014 - vydané uznesenie o pribratí znalca [REDACTED], znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností

02.05.2014 - spis doručený znalcovi

04.06.2014 - doručené oznámenie znalca o termíne obhliadky na deň 12.06.2014...

16.09.2014 - znalcovi doručená urgencia zaslania spisu s vypracovaným ZP

22.09.2014 - doručené ospravedlnenie znalca za nedodržanie lehoty na vypracovanie ZP

08.10.2014 - doručená žiadosť znalca o výzvu na doplnenie podkladov od žalovanej, o ktoré žiadal listom adresovaným žalovanej dňa 17.09.2014...

10.12.2014 - súd ukladá žalovanej predložiť znalcovi potrebné podklady pod hrozbou poriadkovej pokuty a predlžuje znalcovi lehotu na vypracovanie ZP do 31.05.2015...

17.12.2014 - uznesenie doručené PZ žalovanej...

16.01.2015 - doručená informácia od znalca o nedodaní podkladov žalovanou

16.01.2015 - doručená žiadosť PZ žalovanej o predĺženie lehoty na dodanie podkladov znalcovi s prílohami o 30 dní

02.03.2015 - doručená žiadosť znalca o zrušenie ustanovenia za znalca a vrátenie spisového materiálu...

10.03.2015 - doručená žiadosť PZ žalovanej o predĺženie lehoty s prílohou na dodanie podkladov znalcovi s prílohami do 16.03.2015

18.03.2015 - doručené predloženie informácií právnym zástupcom žalovanej...

15.04.2015 - doručený návrh žalobkyne na obmedzenie ODP s prílohami

20.04.2015 - zadaná úprava VSÚ na doručenie podania žalovanej zo dňa 18.03.2015 PZ žalobkyne a znalcovi, znalcovi oznámiť, že súd znalcovi nevyhovie v žiadosti o zrušenie ustanovenia za znalca a predlžuje lehotu na vypracovanie ZP, nakoľko nového znalca by súd v lehote neobstaral...

30.04.2015 - doručená žiadosť žalobkyne o súdne vyžiadanie dôkazu

30.04.2015 - doručené oznámenie o žiadosti určenia novej obhliadky, žiadosť o novú obhliadku, žiadosť o vylúčenie dôkazov ODP (žalovanej)...

03.06.2015 - doručené oznámenie znalca o dodatočnej obhliadke, určenej na 10.06.2015

16.06.2015 - doručená informácia od znalca o skutočnostiach zistených obhliadkou...

23.06.2015 - doručené oznámenie PZ žalovanej o zmene priezviska žalovanej na

████████████████████

24.06.2015 - doručená žiadosť žalobkyne o vydanie opatrenia voči žalovanej vo veci bránenia dokazovania majoritnej vlastníčke v objekte sporu...

15.07.2015 - vydané uznesenie o výzve žalobkyne na doplnenie podania, ktoré sa javí ako návrh na nariadenie predbežného opatrenia...

03.08.2015 - žalobkyňou doručené doloženie vyžiadaných podkladov, zmena korešpondenčnej adresy, návrh na vydanie súdneho opatrenia...

29.09.2015 - doručené žalobkyňou oznámenie o ukončení plnomocenstva PZ žalobkyne (████████████████████)...

21.10.2015 - vydané uznesenie o odmietnutí podania žalobkyne z 21.06.2015 a jeho doplnenia z 31.07.2015; doručená žalobkyňi 28.10.2015...

02.11.2015 - na základe pokynu sudkyne urgovaný znalec na zaslanie vypracovaného ZP v lehote 10 dní

04.11.2015 - doručené elektronicky oznámenie o prevzatí plnomocenstva žalobkyne AK ██████████████████████...

30.11.2015 - doručená odpoveď znalca spolu s informáciou o zistených skutočnostiach...

28.12.2015 - VSÚ telefonicky kontaktovaný znalec, vyzvaný na doručenie ZP

05.04.2016 - znalcovi zaslané podklady na základe úpravy z 28.12.2015, PZ žalobkyne zaslané vyjadrenie PZ žalovanej...

21.07.2016 - mailom dopytovaný znalec na oznámenie predpokladaného dátumu vypracovania ZP

21.07.2016 - doručená odpoveď znalca - dodá ZP do 15.08.2016...

18.08.2016 - doručené vyúčtovanie znalcom spolu so ZP

22.08.2016 - ZP doručovaný PZ strán sporu spolu s výzvou na vyjadrenie v lehote 20 dní

09.09.2016 - spis predložený sudkyňi na základe posúdenia vydania uznesenia o znalečnom, o ktorom malo byť rozhodnuté až v rozhodnutí podľa výsledku sporu...

12.09.2016 - doručené vyjadrenie PZ žalobkyne k ZP so zaručeným elektronickým podpisom

21.10.2016 - vytýčenie termínu pojednávania na T: 21.03.2017...

01.03.2017 - doručený návrh PZ žalovanej na vykonanie dokazovania s prílohami...

15.03.2017 - vydané uznesenie o pripustení zmeny žaloby...

17.03.2017 - strany sporu upovedomené o zmene termínu pojednávania na T: 29.06.2017...

30.05.2017 - zaslané výzvy stranám sporu na doručenie potrebných listín, strany upovedomené o zrušení termínu pojednávania z dôvodu zmeny zákonného sudcu, nový termín vytýčený na T: 02.10.2017

23.06.2017 - elektronicky doručené vyjadrenie PZ žalobkyne k vyjadreniu žalovanej...

19.09.2017 - vydané uznesenie na výzvu žalobkyne na úhradu SP za vyhotovenie rovnopisov podania, PZ žalovanej vyzvaný na vyjadrenie k vyjadreniu žalobcu z 23.06.2017...

02.10.2017 - pojednávanie odročené na T: 17.01.2018 na základe doplnenia dokazovania špecifikáciou námietok voči obom ZP

10.10.2017 - doručené otázky na znalcov PZ žalovanej...

25.10.2017 - zadaná úprava sudkyne na prípravu konceptov na vyzvanie oboch znalcov

06.12.2017 - vyzvaný [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na vyjadrenie k otázkam sudkyne ohľadom skutočností uvádzaných v ZP

K nekonaniu súdu od podania žaloby do marca 2013 si dovoľujem uviesť, že v senáte sudkyne Mgr. Hadnagyovej bolo na konci roka 2011 okolo 600 nevybavených vecí v pojednávacej agende, z toho okolo 120 vecí v agende starostlivosti o maloleté deti (P agenda) s potrebou prednostného vybavovania vecí, čo objektívne neumožňovalo konať vo veci napadnutej v novembri 2011 prednostne, ale bolo potrebné veci vybavovať podľa poradia nápadu. Od januára 2012 bol z Okresného súdu Piešťany preložený jeden sudca na iný súd a jeho spisy boli rozdelené medzi ostatných sudcov civilného úseku, pričom do senátu Mgr. Hadnagyovej v januári 2012 pribudlo ďalších 57 vecí v agende C. Priemerný počet nevybavených vecí v pojednávacej agende u sudkyne v roku 2012 sa pohyboval okolo 750 až 950 vecí, pričom sudkyňa mesačne rozhodla okolo 40 vecí v pojednávacej agende. Z uvedeného dôvodu nebolo objektívne možné skôr sa venovať novej veci. S poukazom na rozpísané úkony si súčasne dovoľujem poukázať na skutočnosť, že k dĺžke konania prispelo aj správanie sa sťažovateľky (žalovanej), a to v súvislosti a jej nespoluprácou so znalcom, kedy mu neposkytla žiadané podklady, do čoho musel zasiahnuť súd tým, že žalovanej ukladať povinnosť tieto doklady predložiť znalcovi pod hrozbou poriadkovej pokuty. Tieto okolnosti prispeli k dĺžke znaleckého dokazovania a mám za to, že významnou mierou bolo toto znalecké dokazovanie predĺžené práve správaním sa sťažovateľky (žalovanej).“

6. Procesné úkony okresného súdu uvedené v jeho vyjadrení považoval ústavný súd za preukázané, pretože sa zhodujú s jeho zisteniami a vyplývajú zo súdneho spisu okresného súdu predloženého na nahliadnutie 22. decembra 2017 (ostatné procesné úkony sú uvedené vo vyjadrení právnej zástupkyne z 19. januára 2018 a vyplývajú z predložených príloh, pozri záver bodu 7, pozn.).

7. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k vyjadreniu okresného súdu zaujala stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 22. januára 2018, v ktorom uviedla:

« K doterajšiemu popisu priebehu sporovej veci sťažovateľka dodáva:

V predmetnej sporovej veci sp. zn. 9C 267/2011 bolo pojednávanie odročené na deň 2.10.2017. Po vyvolaní veci súd zistil, že za právneho zástupcu žalobkyne sa dostavil advokátsky koncipient a splnomocnenie, ktoré predložil, nebolo podpísané splnomocniteľom

právnym zástupcom žalobkyne a za daného stavu súd konštatoval, že nie je možné pojednávať s prítomnosťou advokátskeho koncipienta. Žalobkyňa uviedla, že nesúhlasí, aby sa pojednávalo v neprítomnosti jej právneho zástupcu a žiada, aby pojednávanie bolo odročené. Sudca upozornil strany na rozpor v znaleckých posudkoch ohľadom ohodnotenie pozemku. Právny zástupca sťažovateľky navrhol, aby sa obaja znalci vyjadrili písomne. Súd pojednávanie odročil na deň 17.01.2018.

Súd zároveň uložil právnym zástupcom strán v lehote 10 dní špecifikovať námietky voči obojznaleckým posudkom a konkretizovať otázky, ktoré by mali znalci zodpovedať písomne, čo do ohodnotenia nehnuteľnosti, vyjasnenia rozdielov v ohodnotení, prípadne investícií do nehnuteľností. Dňa 10.10.2017 boli súdu doručené otázky na znalcov zo strany právneho zástupcu sťažovateľky a dňa 11.10.2017 boli súdu boli doručené otázky na znalcov zo strany právneho zástupcu žalobkyne. Výzvou zo dňa 06.12.2017 súd znalcov vyzval na vyjadrenie k otázkam ohľadom skutočností uvádzaných v znaleckých posudkoch v lehote 15 dní.

Dňa 08.01.2018 znalkyňa [REDAKOVANÉ] e-mailovou správou oznámila súdu, že k výzve súdu nebol priložený znalecký posudok [REDAKOVANÉ] a tento do dnešného dňa (pozn.: k 8.1.2018) neobdržala.

Na tento e-mail odpovedala znalkyňa e-mailovou správou dňa 09.01.2018 asistentka senátu s oznámením, že spis 9C/267/20II bol dňa 20.12.2017 postúpený na Ústavný súd Slovenskej republiky a z tohto dôvodu súd nemôže zaslať znalecký posudok, po vrátení spisu z Ústavného súdu... bude znalecký posudok poslaný a lehota na vyjadrenie začne plynúť až doručením znaleckého posudku. Znalecký posudok [REDAKOVANÉ] súd zaslať [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] so sprievodným listom zo dňa 11.01.2018.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa konalo dňa 17.01.2018 a bolo odročené na deň 28.05.2018.

Argumenty uvedené vo vyjadrení Okresného súdu Piešťany zo dňa 13.12.2017, spočívajúce vo veľkom množstve vecí v rokoch 2011 a 2012 v pojednávacej agende senátu sudkyne pani Mgr. Hadnagyovej s množstvom vecí v agende starostlivosti o maloleté deti s potrebou prednostného vybavovania, ktoré majú odôvodňovať nekonanie súdu od podania žaloby do marca 2013, sú síce pochopiteľné, ale z hľadiska práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote nie sú

akceptovateľné pre ospravedlnenie dĺžky konania. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť na organizovanie práce súdu a sudcu tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

V závere vyjadrenia Okresného súdu Piešťany zo dňa 13.12.2017 pani predsedníčka súdu uvádza, že k dĺžke konania prispelo aj správanie sťažovateľky (žalovanej), a to v súvislosti a jej nespoluprácou so znalcom, ktorému neposkytla žiadané podklady a tieto okolnosti prispeli k dĺžke znaleckého dokazovania a významnou mierou bolo znalecké dokazovanie predĺžené práve správaním sa sťažovateľky (žalovanej).

S týmto tvrdením sa nemožno stotožniť.

V súvislosti so znaleckým dokazovaním z obsahu spisu Okresného súdu Piešťany sp. zn. 9 C 267/201 I vyplývajú nasledovné skutočnosti:

- uznesením č.k. 9C 267/2011-78 zo dňa 29.03.2014 súd uložil znalcovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vypracovať znalecký posudok a tento doručiť sudu v lehote 50 dní odo dňa doručenia spisového materiálu (lehota 50 dní bola určená na základe vyjadrenia znalca, ktorého kontaktovala vyššia súdna úradníčka: o telefonickom kontaktovaní znalca je v spise úradný záznam zo dňa 17.03.2014)

- 19.05.2014 znalec [REDAKOVANÉ] prevzal zásielku so spisovým materiálom

- [REDAKOVANÉ] oznámil súdu termín obhliadky nehnuteľností na deň 12.06.2014.

- 08.07.2014 uplynula lehota na doručenie znaleckého posudku stanovená súdom (50 dní odo dňa doručenia spisového materiálu 19.05.2014)

- 16.09.2014 znalec prevzal urgenciu súdu listom z 09.09.2014 o zaslanie spisu spolu s vypracovaným znaleckým posudkom

- 17.09.2014 znalec zaslal sťažovateľke žiadosť o doplnenie podkladov (vek výstavby RD, roky rekonštrukcií a opráv jednotlivých častí RD)

- súd uznesením č. k. 9C/267/20I 1-93 doručeným právnenému zástupcovi sťažovateľky dňa 17.12.2014 uložil sťažovateľke predložiť informácie a príslušné listiny špecifikované vo výroku predmetného uznesenia

- sťažovateľka z dôvodu svojho zlého zdravotného stavu a práceneschopnosti (trvajúcej od apríla 2014) nebola schopná požadované podklady zabezpečiť a preto jej právny zástupca požiadal o predĺženie lehoty

-18.03.2015 právny zástupca sťažovateľky predložil súdu informácie požadované znalcom k vypracovaniu znaleckého posudku

- 16.08.2016 bol súdu od znalca [REDACTED] doručený znalecky posudok a vrátený spisový materiál.

Znalec až po tom, ako mu bolo doručená urgencia súdu o zaslanie znaleckého posudku a spisu, a v čase keď už bol v omeškani s podaním znaleckého posudku oproti lehote stanovenej súdom o viac ako 2 mesiace, zaslal sťažovateľke (žalovanej) žiadosť o doplnenie podkladov k vypracovaniu znaleckého posudku. Sťažovateľka požiadala o predĺženie lehoty na predloženie informácii a dokladov žiadaných znalcom, táto okolnosť však bola spôsobená objektívne existujúcimi okolnosťami a to dlhšiu dobu trvajúcim jej nepriaznivým zdravotným stavom a práceneschopnosťou, okrem toho však - čo je podstatné - tejto okolnosti nemožno pripisovať rozhodujúci vplyv na celkovú dĺžku znaleckého dokazovania.

Od zaslania žiadosti znalca sťažovateľke na doloženie dokladov dňa 17.09.2014 do času, kým sťažovateľka doručila prostredníctvom svojho právneho zástupcu súdu informácie požadované znalcom k vypracovaniu znaleckého posudku dňa 18.03.2015 uplynulo celkom 6 mesiacov, pričom znalec doručil znalecký posudok súdu až za ďalších 17 mesiacov (posudok bol doručený súdu dňa 16.08.2016), čo rozhodne nemožno pričítať sťažovateľke. Navyše, minimálne niektoré informácie napr. informáciu o veku stavby mohol znalec, a poťažmo súd, žiadať aj od žalobkyne (napokon sa totiž aj tak stalo, že informácie poskytnuté sťažovateľkou rozporoval a namietal zástupca žalobkyne).

Vzhľadom na uvedené mám za to, že dĺžku znaleckého dokazovania, ktoré od doručenia spisu znalcov do doručenia znaleckého posudku súdu trvalo celkovo 27 mesiacov, nemožno pričítať sťažovateľke a ani sa sťažovateľka na tejto dĺžke významnou mierou nepodieľala.

Už vôbec nemožno pričítať správaniu sťažovateľky celkovú dĺžku konania v predmetnej sporovej veci viac ako 6 rokov len na súde prvej inštancie a zatiaľ bez meritórneho rozhodnutia.

Som toho názoru, že v konaní vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 9 C 267/2011 došlo k neodôvodneným a zbytočným prieťahom, a že bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Navrhujem preto, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol Nálezom v zmysle návrhu sťažovateľky v sťažnosti zo dňa 21. septembra 2017.“

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 267/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca. Ustanovení znalci boli povinní podľa § 16 ods. 2 písm. b) zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch

a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch a tlmočníkoch“) platného v relevantnom čase vykonať znaleckú činnosť riadne a v určenej lehote.

Podľa § 16 ods. 4 zákona o znalcoch a tlmočníkoch platného v relevantnom čase zadávateľ je oprávnený pred vykonaním úkonu znaleckej činnosti prekonzultovať so znalcom znalecké otázky, prerokovať uplatnenie nároku na preddavok podľa § 2 ods. 6 písm. a) a možnosti znalca vykonať úkon znaleckej činnosti v požadovanej lehote. Podľa § 27 ods. 1 písm. a) zákona o znalcoch a tlmočníkoch platného v relevantnom čase znalec sa dopustí správneho deliktu, ak spôsobí bez vážnych dôvodov uznaných súdom alebo iným orgánom verejnej moci prietahy v súdnom alebo inom konaní, v ktorom bol ustanovený; za spôsobenie prietahov sa považuje prekročenie lehoty určenej na vykonanie úkonu súdom alebo iným orgánom verejnej moci o viac ako 30 dní.

14. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

14.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania bol návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, teda po právnej a skutkovej stránke štandardná občianskoprávna vec patriaca do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zastáva názor, že takéto konanie nepatrí ku právne a skutkovo zložitým veciam, hoci sa spravidla nariaďuje aj znalecké dokazovanie, ako to bolo v tejto veci (obdobne napr. I. ÚS 665/2014). Táto skutočnosť (určenie ceny nehnuteľnosti) však sama osebe nemôže ospravedlniť zdlhavejší postup okresného súdu a akceptovať dobu posudzovaného konania, keďže okresný súd dosiaľ nevydal žiadne meritórne rozhodnutie ani po 6 rokoch od jeho

začatia. Doterajšia dĺžka konania podľa názoru ústavného súdu teda nebola závislá od prípadnej zložitosti veci, ale najmä od neefektívneho a nesprávneho postupu okresného súdu.

14.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky, v preskúmvanej veci ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke nemožno pripísať výrazný podiel na predĺžení tohto konania. Ústavný súd zistil, že je síce pravdou, že neposkytla znalcovi požadované údaje a súčinnosť v stanovenej lehote, ale táto jej „pasivita“ bola po komunikácii so súdom a znalcom neskôr aj vysvetlená a ústavný súd je toho názoru, že táto okolnosť nemohla prispieť k zásadnému predĺženiu konania, ako to uviedol okresný súd v závere svojho stanoviska v bode 4, a v zásade sa v tomto smere stotožňuje s vyjadrením sťažovateľky uvedeným v bode 7. Sťažovateľka bola, naopak, v konaní veľmi aktívna, podala viackrát sťažnosti na zbytočné prietahy a o svoj spor sa zaujímalala (najmä od roku 2015) a reagovala v stanovených lehotách aj na výzvy okresného súdu.

14.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla obdobie, v ktorom dochádzalo podľa nej k prietahom, a to najmä počas vykonávania znaleckého dokazovania, ale taktiež uviedla v bode 3 aj iné skutočnosti, ktoré podľa nej signalizujú prietahový postup okresného súdu. Ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že okresný súd bol nečinný v tejto veci už prvých 17 mesiacov bez akejkoľvek zákonnej prekážky, a to od podania žaloby (7. november 2011) až do 28. marca 2013, keď vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku, čo potvrdil aj okresný súd. Obdobne okresný súd nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu predovšetkým predtým Občianskym súdnym poriadkom (a neskôr aj Civilným sporovým poriadkom), keď prvé pojednávanie nariadil až po vyše dvoch rokoch od podania žaloby, a taktiež jeho postup počas znaleckého dokazovania hodnotí ústavný súd ako neefektívny a nesústredený, keďže od nariadenia znaleckého dokazovania (27. januára 2014) až do predloženia znaleckého posudku (16. august 2016) uplynulo viac ako dva a pol roka, to znamená, že okresný súd nepostupoval podľa citovaných ustanovení zákona o znalcoch a tlmočníkoch (pozri bod 13). Tieto skutočnosti v súhrne teda signalizujú, že okresný súd vo veci najmä na začiatku konania vôbec nekonal, a potom konal najmä nesústredene a neefektívne. Je potrebné tiež

uviesť, že vo veci samej ešte stále právoplatne nerozhodol, čím dosiaľ neodstránil stav právnej neistoty sťažovateľky.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania (strán sporu). Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010). Ústavný súd tak nemohol súhlasiť ani s obranou okresného súdu spočívajúcou v personálnych problémoch (počas vecí) ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/0, I. ÚS 516/2016) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

15. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v predmetnom konaní, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

16. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, lebo konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené (pozri bod 2 výroku tohto

rozhodnutia). Ústavný súd na tomto mieste dáva okresnému súdu do pozornosti, že je povinný v konaní naďalej striktné postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku vrátane využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie s ohľadom na ustanovenie § 470 ods. 2 druhú vetu CSP s tým, že sporové strany nemožno sankcionovať „do minulosti“, v ktorej uvedená právna úprava neexistovala.

17. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 6 500 €, čo odôvodňuje týmito skutočnosťami: *„Predmetom sporu v sporovom konaní vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 9C/267/2011 je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, pričom žalobkyňa sa domáha prikázania do jej výlučného vlastníctva nehnuteľností, v ktorých býva sťažovateľka. Hoci sťažovateľka v konaní uplatnila návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam tak, že súd prikáže za náhradu do výlučného vlastníctva sťažovateľky spoluvlastnícky podiel žalobkyne na nehnuteľnostiach, ale do právoplatného rozhodnutia súdu v predmetnej sporovej veci je situácia sťažovateľky neistá. V predmetných nehnuteľnostiach sťažovateľka býva 15 rokov, má tu trvalý pobyt, o nehnuteľnosti sa stará, udržiava ich a zveľaduje. Do predmetných nehnuteľností sa sťažovateľka nasťahovala a začala v nich bývať v júli 2002 na žiadosť a so súhlasom jej matky, ktorá vtom čase bola v 1/2-ci spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností (sťažovateľka už v tom čase vlastnila svoj 1/4-ový podiel k nehnuteľnostiam). Sťažovateľka tento spor prežíva veľmi stresujúco, nakoľko predmetom je otázka pre ňu existenčného charakteru jej bývanie a žije v neistote, či a kedy sa bude musieť z nehnuteľností vysťahovať a riešiť svoje ďalšie bývanie (v prípade, ak by nehnuteľnosti boli právoplatným rozhodnutím súdu prikázané do výlučného vlastníctva žalobkyne). Tiež je sťažovateľka vystavovaná schválnostiam a iným atakom zo strany žalobkyne a jej rodinných príslušníkov, ktorých opakovanie hrozí resp. možno predpokladať až do času, kým sa tento spor skončí právoplatným rozhodnutím súdu. Navyše, žalobkyňa*

viní z dĺžky trvania tohto sporu sťažovateľku (hoci to vôbec nie je pravdou a sťažovateľka mala a má záujem, aby tento spor bol čo najskôr rozhodnutý súdom) a preto požaduje od sťažovateľky za tri roky spätne zaplatiť nájomné za užívanie, ktoré nároky tohto roku uplatnila prostredníctvom jej advokáta súdnou cestou na Okresnom súde Trnava. Situácia, kedy nie je súdny spor ani po toľkých rokoch stále skončeným právoplatným rozhodnutím súdu, je pre sťažovateľku neúnosná a psychicky enormne zaťažujúca, spôsobujúca jej trvalý stres, čo má nepriaznivý vplyv aj na jej fyzické zdravie.“

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na doterajší postup okresného súdu (pozri bod 14.3) správanie sťažovateľky (pozri bod 14.2), ako aj celkovú dĺžku prebiehajúceho konania a skutočnosť, že po podaní sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci ešte rozhodnuté, považoval ústavný súd za nevyhnutné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v uvedenej sume (bod 3 výroku).

19. Ústavný súd nevyhovел v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie ústavným súdom nad sumu 2 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

20. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou Mgr. Zuzanou Jedličkovou. Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania za tri úkony právnej služby spolu v sume 475,05 €. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania

uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

21. Keďže táto suma trov právneho zastúpenia je vypočítaná v zmysle príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd jej priznal trovy za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti uskutočnené v roku 2017 a stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu z 19. januára 2018 vrátane režijného paušálu). Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (bod 4 výroku rozhodnutia).

22. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

23. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 31. januára 2018